

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-07

Diarienummer 2025-352

Handläggare

Karin Meyer, Lovisa Gårlin

Telefon: 031-368 37 28

E-post: karin.meyer@miljo.goteborg.se

Yttrande till stadsbyggnadsnämnden över förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg, SBF-2024-00784

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Sammanfattning

Syftet med ändringen av översiktsplan för Göteborg är dels att spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning bättre, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringen omfattar en fördjupning för Södra älvstranden avseende området mellan Järnvägen och Klippan. Fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång och för Södra Askim föreslås arbetas in i översiktsplanen. Vidare innebär förslaget flera tematiska tillägg: Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energi-produktion och energilagring, klimatanpassning samt mobilitet och infrastruktur.

Nya riktlinjer för planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav och vattendrag föreslås och biläggs samrådshandlingen. Riktlinjerna kommer att därefter brytas ut och beslutas om i ett eget ärende av stadsbyggnadsnämnden.

Därtill föreslås ett antal mindre ändringar, bland annat nya begravningsplatser.

Nio kunskapsunderlag har tagits fram, men de ingår inte i remissen.

Miljöförvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen bedömer att ändringsförslaget stärker den ekologiska dimensionen i översiktsplanen, men att det finns delar som behöver utvecklas.

Södra älvstranden

Inför en omvandling från industri till blandstad med nya bostäder, skolor och förskolor bedömer miljöförvaltningen att

- det är en förutsättning att trafiken på den väg som idag är Oscarsleden minskas avsevärt för att skapa hälsosamma livsmiljöer. Det är osäkert om god luft- och ljudkvalitet kan uppnås.
- en större park behövs som uppfyller funktionen av en ekologisk kantzon mot älven, som samtidigt ger möjlighet att uppleva vattenkontakt.
- vattenkvaliteten behöver förbättras för att uppnå miljökvalitetsnormerna.
- markundersökningar behövs, även inom strandzonen, och sanering behöver utföras.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Miljöförvaltningen

- är positiv till att jordbruksmark prioriteras gentemot andra samhällsintressen och att det framgår vilka undantag som gäller för exploatering.
- bedömer att alternativ 2 för utredningsområde Säre är att föredra då alternativet tar störst hänsyn till bevarande av jordbruksmark.
- är positiv till att jordbruksmark inom övriga bebyggelseområden inte ska bebyggas. Risk finns dock för brister i underlaget.
- bedömer att kompensationsåtgärder ska vidtas, som ersätter förlust av ekosystemtjänster, i de fall jordbruksmark får tas i anspråk.
- påtalar behov av ytterligare utredningar gällande livsmedelsförsörjning.

Energiproduktion och -lagring

Miljöförvaltningen

- bedömer att ett nytt förslag till gränsdragning för landbaserad vindkraft, som inte påverkar Natura 2000-området och fågellivet, behöver studeras och att utmaningarna som havsbaserad vindkraft har även gäller marint växt- och djurliv och landskapsbild.
- är positiv till att utredningsområden för batterilager pekas ut, men att det först behövs fördjupade utredningar samt att ställningstaganden kring placering av solcellsparker på jordbruksmark behöver förtydligas.

Klimatanpassning

Miljöförvaltningen är positiv till att strukturplaner för skyfall och kartering av översvämningsrisk för höga vattenstånd arbetas in i översiktsplanen.

Mobilitet och infrastruktur

Miljöförvaltningen bedömer att ändringarna är i linje med åtgärdsplan för partiklar och omhändertar målsättningar från trafikstrategin och cykelprogrammet, men koppling till miljömålen för Människan (göteborgarna har en hälsosam livsmiljö) saknas. Det är lika viktigt att, genom trafikminskningar och en väl planerad infrastruktur, minska bullernivåerna och utsläppen av luftföroreningar samt att frigöra gröna ytor.

Parker, natur och vatten

Miljöförvaltningen bedömer att

- den tematiska inriktningen för parker, natur och vatten behöver kompletteras.
- översiktsplanen behöver värna och förstärka den ekologiska och gröna infrastrukturen ytterligare inom hela staden, inklusive ytterområdena.
- översiktsplanens inriktningar har avgörande roll som stöd och styrning i stadens arbete att öka naturvårdsinsatserna. Tre förslag på nya inriktningar presenteras som gäller skadelindringshierarkin, naturvärdesklassade områden och naturområden som är i behov av restaurering.

Miljöförvaltningens samtliga synpunkter beskrivs under rubriken Förvaltningens synpunkter sist i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Miljöförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning att de ändringar som föreslås, speciellt vad gäller energi, kan gynna arbetsmarknaden och leda till utveckling av näringslivet i Göteborg. I ytterstaden prioriteras jordbruksmark högre än tidigare, vilket är positivt för jordbruksnäringen.

Inför en utveckling vid Södra älvstranden är det viktigt att tidigt i processen peka ut de delområden och fastigheter där det kommer krävas kostnadsdrivande marksaneringsåtgärder.

Bedömning ur ekologisk dimension

En utgångspunkt i ändringsförslagen, har varit att Göteborg ska kunna hantera en befolkningsökning med minsta möjliga påverkan på klimatet och miljön. Miljöförvaltningen instämmer i stadsbyggnadsförvaltningens bedömning att ändringarna av översiktsplanen på flera sätt är positiva ur miljösynpunkt. En koncentrerad bebyggelse ger en mer resurssnål stad, förbättrar förutsättningarna att bygga mer energieffektivt och anpassat för gående, cykel- och kollektivtrafik så att vägtrafikens utsläpp kan minska.

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändringarna bidrar positivt till människors möjligheter till rörelse, avkoppling och möten med andra i och med att olika typer av parker, grönytor och stråk skapas. Detta är än viktigare i ett framtida varmare klimat. Miljöförvaltningen bedömer dock att ändringsförslaget inte i tillräcklig grad har beaktat barnperspektivet.

Bilagor

1. Förslaget till ändring av översiktsplan för Göteborg finns tillgänglig i sin helhet på www.goteborg.se.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att genomföra samråd för ändring av översiktsplan för Göteborg. Stadsbyggnadsnämnden har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till översiktsplan senast den 25 mars 2025.

Förvaltningen har bedömt förslagets miljö- och hälsoskyddsaspekter och tagit fram detta förslag till yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav i maj 2024 stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg. Bakgrund till ändringen är planeringsstrategin¹ för översiktsplanen och tidigare uppdrag från kommunfullmäktige att ta fram tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning samt tematiskt tillägg för energi-produktion och energilagring. Även kommunstyrelsens uppdrag till stadsbyggnadsnämnden, att genomföra en fördjupning av översiktsplanen för området mellan Järnvågen och Klippan vid Södra älvstranden, vävs in i ändringsförslaget.

Sammanfattning av remissen

Syftet med ändringarna av översiktsplan för Göteborg är att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark-och vattenanvändning, och att öka tydligheten för efterföljande planering. Förslaget till ändring av översiktsplanen omfattar dessa delar:

- Fördjupning för Södra älvstranden, området mellan Järnvågen och Klippan.
- Gällande fördjupning för Mölndalsåns dalgång arbetas in i översiktsplanen.
- Gällande fördjupning för Södra Askim arbetas in i översiktsplanen.
- Tematiskt tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning.
- Tematiskt tillägg för energiproduktion och energilagring.
- Tematiskt tillägg för översvämningsrisker (klimatanpassning) justeras och arbetas in i översiktsplanen och planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav och vattendrag lyfts ut från översiktsplanen till en särskild riktlinje.
- Tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur kompletteras och uppdateras.
- Övriga ändringar.
- Riksintressen
- Hållbarhetsbedömning

Kunskapsunderlag

Nio olika kunskapsunderlag har tagits fram som hjälp för att läsa planförslaget och förstå de avvägningar som gjorts, men underlagen utgör inte en del av planförslaget. Länkar till underlagen finns i texten på den digitala plattformen, där hela ändringsförslaget finns.

Ändringsförslagets olika delar

Nedan beskrivs kortfattat vad ändringarna innebär.

¹ [Planeringsstrategin och uppföljning av översiktsplanen - Göteborgs Stad](#)

Geografiska inriktningar

Södra älvstranden

Syftet med fördjupningen är att skapa förutsättningar för stadsutveckling inom översiktsplanens utredningsområde mellan Järnvågen och Klippan. En omvandling från industrimark till blandstad i form av utvidgad stadskärna och innerstad, föreslås när färjeterminalerna flyttar. Ändringen hanterar Oscarsledens framtid och lokaliseringsfrågor för verksamheterna i Fiskhamnen. Förutsättningar för social service, husbåtar och ett maritimt centrum, kulturmiljö- och riksintressefrågor samt lokalisering av en ny gång- och cykelbro belyses.

Förutom ändrad markanvändningskarta, innebär förslaget att översiktsplanen kompletteras med inriktningar och beskrivning av hur området kan utvecklas. Störst potential att utvidga innerstaden finns norr om Oscarsleden i dalgångarna, där även ledens barriäreffekt är som störst. Det är i dalgångarna en framtida stadsstruktur norr om Oscarsleden behöver kopplas samman med den söder om, som skiljer sig i karaktär mellan Masthugget, Majorna och Kungsladugård. Ändringen innebär också utveckling kring Stigberget, som är utpekad som en nod för stadsutveckling.

Mölnbalsåns dalgång

Fördjupningen av översiktsplanen för Mölnbalsåns dalgång föreslås arbetas in i översiktsplanen. Ett nytt delområde med tillhörande rekommendation som omfattar Mölnbalsåns dalgång, området väster om E6, föreslås läggas till. Inriktningarna för östra mellanstaden kompletteras med inriktning för Kallesäck. Inarbetningen innebär att Mölnbalsåns dalgång, väster om E6, definieras som ett kompletteringsområde i den utvidgade innerstaden, istället för som tidigare omvandlingsområde. Motivet är att större delen av den omfattande stadsutveckling som fördjupningen av översiktsplanen för Mölnbalsåns dalgång redovisar, redan har genomförts.

Södra Askim

Stora delar av den fördjupade översiktsplanen för södra Askim har bedömts inaktuella och föreslås utgå. Utbyggnadsområdena i södra Askim är i nuvarande översiktsplan utpekade som planeringsreserver och föreslås kvarstå. Stora delar av den stadsutveckling som fördjupningen föreslog runt Brottskärrsmotet har genomförts eller pågår. Nya Hovås byter namn till Sandås och får en uppdaterad beskrivning.

Tematiska inriktningar

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Ändringen syftar till att visa hur jordbruksmarken ska användas och prioriteras i förhållande till andra samhällsintressen för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen i Göteborg.

Nya inriktningar läggs till, vars syften är att säkerställa jordbruksmark för en mer robust livsmedelsförsörjning. Ändringen av översiktsplanen förtydligar innebörden av begreppet väsentligt samhällsintresse och när en utredning om alternativ lokalisering behöver göras. Skola och förskola i markanvändning kust och landsbygd samt ytterstadens övriga bebyggelseområden, får bebyggas på jordbruksmark om inga andra alternativ finns. Syftet är att förtydliga när och på vilka grunder jordbruksmark får tas i anspråk för annan användning. En vägledning om hur detta kan tillämpas i stadens olika delar (innerstaden, mellanstaden och ytterstaden) har inkluderats i förslaget till ändring.

Kartunderlaget för jordbruksmark har reviderats utifrån en inventering av jordbruksmark som genomfördes 2023. Dessutom har jordbruksmarkens värde avseende produktionsvärde, kulturmiljö- och naturvärden och betydelse för klimatanpassning analyserats. Översiktsplanens utredningsområden för blandad stadsbebyggelse har studerats avseende jordbruksmark. Som en följd av detta föreslås ett utredningsområde minskas i omfång och ett tas bort i syfte att bevara jordbruksmark.

Energiproduktion och energilagring

Det övergripande målet är att stärka Göteborgs energiberedskap och minska beroendet av fossila energikällor. Ändringen för produktion och lagring av förnybar energi betonar vikten av att reservera utrymme för energiproduktion i Göteborg. Fokus ligger på solenergi, vindkraft och energilagring samt biokraft. Ändringen syftar till att ge förutsättningar att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle, genom rekommendationer kring mark- och vattenanvändning för att underlätta lokal produktion av förnybar energi och att utveckla möjligheter för energilagring.

Ytor för land- och havsbaserad vindkraft pekas ut. Ett område pekas ut där en högre koncentration av vindkraft på land kan prövas, medan enstaka vindkraftverk kan prövas i hela kommunen. För havsbaserad vindkraft finns flera konkurrerande intressen, och för landbaserad vindkraft finns utmaningar i relation till annan verksamhet.

Solcellsparker och batterilager föreslås i första hand lokaliseras på mark som redan är ianspråktagen. Energilagring och mindre solcellsparker kan i vissa fall accepteras på jordbruksmark. Förslaget har som utgångspunkt att etablering av solcellsparker inte utgör ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark, men möjliggör två undantag:

- 1) Mindre solcellsparker om högst en hektar får etableras på åkermark.
- 2) Solcellsparker kan etableras på betesmark förutsatt att det fortsatt är möjligt för djur att beta när parken är etablerad.

Ändringsförslaget beskriver att energilagring (batterilager) i första hand ska placeras i befintliga och framtida verksamhetsområden, eller andra redan bebyggda delar av kommunen. Batterilager spelar en allt större och viktigare roll i det moderna elför-sörjningssystemet, med en växande andel förnybar energi. Batterilager kan användas för att hantera kapacitetsbrist, frekvensbalansering, och för att plana ut effektkurvan. Större batterianläggningar (över 25 MW) behöver anslutas till och ligga nära transformatorstationer och ställverk. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de kan vara svåra att lokalisera inom verksamhetsområden, även om de inte kräver så stora ytor. Två utredningsområden för batterilager som är större än 25 MW, pekats ut i närheten av Tuve. Etablering här bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse, genom bidraget till energisystemet och därmed utgöra skäl till avsteg från rekommendationerna för jordbruksmark.

Översvämningsrisker (klimatanpassning)

Tematiskt tillägg för översvämningsrisker arbetas i översiktsplanen. Ett nytt kapitel om klimatanpassning införs, som vägledning för hur kommunen ska planera med avseende på klimatrelaterade risker kopplat till stigande havsnivåer, höga vattenflöden och skyfall samt anpassning till ett varmare klimat. De viktigaste ändringarna som föreslås är ett förtydligande av kategorierna samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice.

Förslag till nya riktlinjer för planeringsnivåer för översvämningsrisk från hav och vattendrag ingår i remissen. De ska stadsbyggnadsnämnden besluta om separat. Detta för att underlätta uppdateringar.

Mobilitet och infrastruktur

Översiktsplanens kapitel om mobilitet och infrastruktur uppdateras med nya och justerade inriktningar. Syftet är dels att harmonisera inriktningarna med målsättningarna i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram, dels att lyfta in de delar av trafikstrategi för en nära storstad² som inte redan ingår i översiktsplanen. Detsamma gäller cykelprogram³ och trafiksäkerhetsplan. Kapitlet föreslås även kompletteras med ny kunskap från arbetet med godsplan⁴ samt parkeringspolicy⁵. En av ändringarna är en ny inriktning för färdmedelsfördelning, i linje med Göteborg Stads mål för minskad klimatpåverkan.

Övriga ändringar

Ändringen av översiktsplanen inkluderar ytterligare ändringar, som stadsbyggnadsförvaltningen bedömer är lämpliga för att skapa ökad tydlighet i fortsatt planering.

- Reservatet för framtida järnväg ändras, genom att den mittersta korridoren tas bort längs med väg 158.
- Det norra vägalternativet för ny förbindelse till Öckerö utgår.
- Utredningsområdet Bangårdsförbindelsen minskas och ska gälla området närmast Odinsplatsen.
- Utredningsområdet Övre Husargatan/Sprängkullsgatan föreslås utgå.
- Norra och södra älvstråket: De gällande inriktningarna för området intill Göta älv justeras.
- Tre nya begravningsplatser föreslås.
- Kapitlet om parker, natur och vatten kompletteras med inriktningar för strategier i Göteborgs grönsplan för en nära, sammanhållen och robust stad⁶.

Riksintressen

Ändringen av översiktsplanen fokuserar bland annat på åtgärder för att anpassa Göteborg till ett förändrat klimat med avseende på översvämningsrisker. Därför föreslås nytt riksintresse för totalförsvaret, den civila delen, för yttre skyddsportar. Tre lägen för skyddsportar pekas ut. Anledningen till dessa skyddsåtgärder är samhällets krisberedskap.

Ett antal riksintresseanspråk berörs av de föreslagna ändringarna. Göteborgs Stad har en avvikande syn på några av de riksintressen som berörs av ändringen. Detta gäller framför allt fördjupningen för Södra älvstranden, där riksintressen finns som berör innerhamnen, Oscarsleden och riksintresse för yrkesfiske i Göteborgs fiskhamn.

Sedan översiktsplanen antogs 2022 har nya riksintressen tillkommit och några har ändrats. Det gäller totalförsvarets militära del, industriell produktion, kommunikationsanläggningar och naturvård. Ändringen för naturvård gäller nya gränser och

² [Trafikstrategi för en nära storstad - Göteborgs Stad](#)

³ [Cykelprogram för en nära storstad - Göteborgs Stad](#)

⁴ [Godstransporter - Göteborgs Stad](#)

⁵ [Parkeringspolicy och parkeringstal - Göteborgs Stad](#)

⁶ [Grönsplan för en nära, sammanhållen och robust stad - Göteborgs Stad](#)

värdebeskrivningar för Änggårdsbergen, vilket översiktsplanen redovisar har omhändertagits genom att markera området som naturmark och att området är skyddat som naturreservat.

Hållbarhetsbedömning inklusive miljökonsekvenser

Hållbarhetsbedömningen beskriver förslaget miljömessiga, sociala och ekonomiska konsekvenser med avstämning mot Agenda 2030. Hållbarhetsbedömningen utgör också en miljöbedömning enligt Miljöbalken. Miljökonsekvenser redovisas utifrån kulturmiljö, mobilitet, naturmiljö, grönstruktur, ekosystemtjänster, vattenfrågor, buller- och luftkvalitet, risk och säkerhet (fiske, klimatanpassning, förorenade områden), påverkan på riksintressen, klimat och jordbruksmark.

Målet med översiktsplanen är en hållbar stadsutveckling, nu och på lång sikt. Därför har ändring av översiktsplanen också stämts av mot översiktsplanens strategier om en nära, sammanhållen och robust stad, och Göteborgs Stads miljö- och klimatmål⁷.

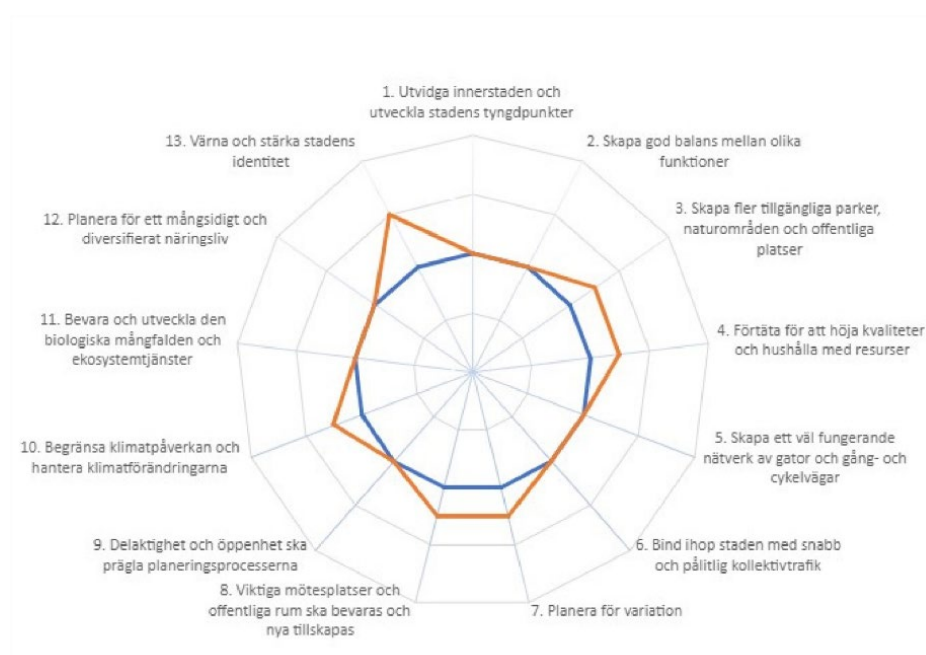
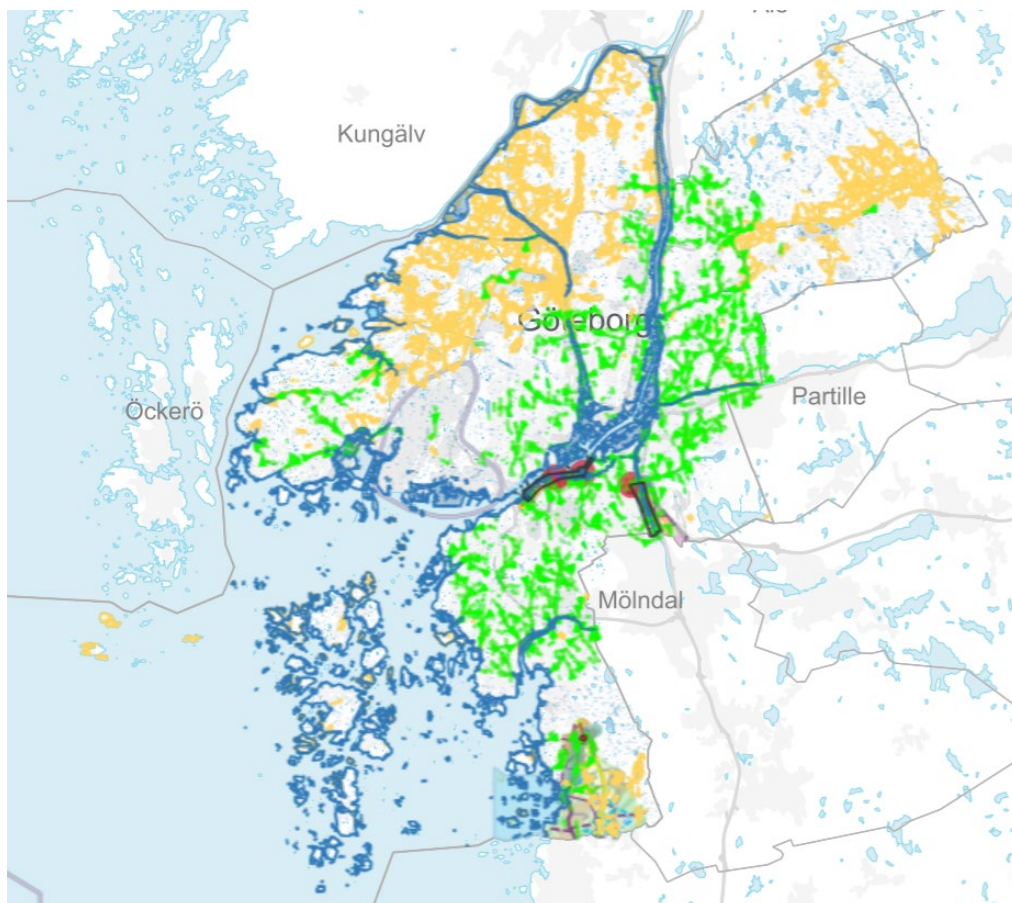

Bild från remisshandlingen som visar en värderos⁸ som speglar stadsbyggnadsförvaltningens helhetsbedömning av ändringarnas påverkan på översiktsplanens tre strategier; nära, sammanhållen och robust. Blå linje symboliserar en "baslinje" som symboliserar gällande översiktsplan och orange linje visar effekten vid föreslagen ändring.

⁷ [Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030](#)

⁸ En värderos är ett verktyg som kan användas för att bedöma, kommunicera och illustrera olika värden. Ju längre ut i cirkeln punkterna på linjen hamnar, desto mer värde finns för den aspekten som benämnd vid varje siffra.

Översiktskarta över Göteborgs Stad hämtad från samrådshandlingen. Ändringen av översiktsplanen berör stora delar av kommunen. De olika färgerna markerar vilka geografiska områden som påverkas av ändringsförslaget.

Miljö- och klimatanmänden har tidigare behandlat översiktsplanen den 15 juni 2021 § 152. Då gällde remissen hela stadens översiktsplan och nämnden lämnade omfattande synpunkter på många miljöaspekter. Bland annat gällde synpunkterna exploatering på jordbruksmark och att energiförsörjningens betydelse för stadens klimatpåverkan behövde lyftas tydligare.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning av planförslagets effekter på miljö och hälsa

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändringarna ligger i linje med de lokala miljömålen för naturen, människan och klimatet. Nedan sammanfattas de bedömningar som stadsbyggnadsförvaltningen gjort rörande de viktigaste miljö- och hälsoaspekterna av planförslaget:

Geografiska inriktningar

Södra älvstranden

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att, i allt väsentligt, är förslaget positivt för miljöaspekterna. Omvandlingen av Oscarsleden till en integrerad gata kan leda till sänkt hastighet, minskat trafikbuller och förbättrad luftmiljö. Exploateringen innebär att dagvatten renas, förorenad mark saneras och nya parker utvecklas, samt att kulturmiljön värnas och hållbara transportsätt gynnas. Dock är det en utmaning att hitta tillräckligt stora ytor för förskola och skola samt friyta i lämpliga lägen med hänsyn till luft, buller och markmiljö, vilket blir en viktig fråga för efterföljande planering.

I underlaget under rubriken *Värden och hänsyn*, konstateras att *"Inom området återfinns platser med risk för markföroreningar. Strandzonen är heller inte naturlig som en följd av utfyllnad och hamnverksamhet och behöver åtgärdas vid en omvandling från industri till blandstad."*

Sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning, jämfört med gällande översiktsplan.

Mölnbalsåns dalgång

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning jämfört med gällande översiktsplan, framför allt vad gäller grönområden. Cykelstråkens kapacitet minskar dock då två cykelstråk utgår. Den tidigare bedömningen fortsätter att gälla; trafikmiljön förbättras, inte minst för gående och cyklister, kulturvärden lyfts fram, naturvärden längs Mölnbalsån förbättras och görs tillgängliga, kopplingarna till omgivande naturområden synliggörs, översvämningsrisken minskar och dagvattensituationen förbättras. De stora barriärerna i form av E6 och stambanan är fortsatt en utmaning, liksom de stora nivåskillnaderna inom området.

Södra Askim

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning, jämfört med gällande översiktsplan.

Tematiska inriktningar

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändringarna förtydligar vikten av att skydda och bevara kommunens jordbruksmark för framtida generationers livsmedelsförsörjning. Exploatering av marken får endast ske i prioriterade utbyggnadsområden. Fragmentering av jordbruksmark ska undvikas och såväl småskaligt som storskaligt jordbruk ska främjas. Utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse i Säve minskas, för att bevara värdefull jordbruksmark.

Energiproduktion och energilagring

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att havsbaserad vindkraft har stor potential, men möter utmaningar relaterade till farleder, totalförsvaret och yrkesfisket.

Ändringen stärker kommunens möjligheter till hållbar energiförsörjning, i linje med målet för Göteborgs Stad om ett klimatavtryck nära noll. Göteborgs robusthet stärks. Värdefullt kulturlandskap kan påverkas negativt.

De tematiska inriktningarna för jordbruksmark och energiförsörjning (solceller och batterilager) överlappar varandra till viss del geografiskt och i översiktsplanen förklaras gjorda avvägningar mellan livsmedelsproduktion och etablering av energianläggningar på jordbruksmark.

Översvämningsrisker (klimatanpassning)

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändringarna förstärker de skrivningar som finns i gällande översiktsplan och förtydligar aspekter om klimatförändringarna utifrån aktuellt kunskapsläge.

Mobilitet och infrastruktur

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att nya och justerade inriktningar samt färdmedelsfördelning förtydligar de skrivningar som finns i gällande översiktsplan avseende hållbart transportsystem. Sammantaget påverkar de föreslagna ändringarna hållbarhetsbedömningen i positiv riktning.

Övriga ändringar

Begravningsplatser

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att nya utpekade områden för begravningsplatser stärker kommunens robusthet.

Parker, natur och vatten

Genom föreslagna inriktningar ”*Planera resurseffektivt för en god samhällsekonomi genom att ge grönstrukturens värdeskapande ekosystemtjänster utrymme i staden*” och ”*Säkerställ lekplatser och lekmiljöer nära barnen*” bedömer stadsbyggnadsförvaltningen att det tidigare styrande dokumentet Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022 – 2030 har arbetats in i översiktsplanen.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att denna inarbetning ger utrymme åt grönstruktur och att tillgång till lekmiljöer säkerställs.

Riksintressen

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer bland annat att:

- yttre portar är av stort nationell vikt, eftersom de skyddar statliga vägar och järnvägar och befolkning i fyra kommuner (Göteborg, Kungälv, Ale och Lilla Edet) från översvämningar.
- eftersom Oscarsleden inte längre blir en anslutning till ett annat riksintresse (innerhamnen), bör riksintresseanspråket utgå.
- eftersom riksintresset för yrkesfiske i Göteborgs hamn inte har areella anspråk, utan främst ett monetärt värde utifrån fångst, blir det svårt att beakta i fysisk planering och är därmed inte förenligt med Boverkets kriterier för riksintressen.

Miljö- och klimatprogrammet

Under kapitlet miljökonsekvenser i hållbarhetsbedömningen beskriver stadsbyggnadsförvaltningen hur de bedömer att ändringsförslagen påverkar stadens miljömål.

För naturenmålet, Göteborg har en hög biologisk mångfald, nämns att dagvatten renas i högre grad inom Södra älvstranden och Mölndalsåns dalgång och mark reserveras för grönområden samt gröna och blågröna stråk, vilket ger förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden och utveckla naturvärden.

För klimatmålet, Göteborgs klimatavtryck är nära noll, nämns att produktion av förnybara energikällor, såsom sol och vind, ökar. Mobilitet, färdmedelsfördelning och bevarande av jordbruksmark med en ökad andel lokalproducerade livsmedel, ger bättre förutsättningar för att minska klimatpåverkan från transporter.

För människomålet, göteborgarna har en hälsosam livsmiljö, nämns att god luft och ljudmiljö inte säkras fullt ut. I den täta staden är detta svårt att uppnå på kort sikt. De mobilitetsåtgärder som förtydligas och förstärks, avser att leda till en ökad andel hållbara

transporter, som på sikt leder till bättre luftkvalitet och ljudmiljö för stadens invånare. Föreslagen stadsutveckling inom Mölndalsåns dalgång och Södra älvstranden skapar förutsättningar för minskad biltrafik och en ökad andel hållbara transporter.

Förvaltningens synpunkter

Allmänt

Flera av miljö- och klimatanvändens synpunkter som lämnades vid utställningen av översiktsplanen 2021 har hanterats, särskilt i de tematiska tilläggen för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning samt för energiproduktion och energilagring. Miljöförvaltningen har deltagit i arbetet med att ta fram dessa tillägg.

Miljöförvaltningen bedömer att ändringsförslaget stärker den ekologiska dimensionen i översiktsplanen, vilket är positivt. Det finns fortfarande delar som behöver utvecklas, vilket preciseras nedan.

Geografiska inriktningar

Södra älvstranden

Påverkan från Oscarsleden, luftföroreningar och buller

Miljöförvaltningen bedömer att förslaget för Södra älvstrandens utveckling i stort har en positiv påverkan på miljömålen, framför allt på lång sikt. Förslaget bygger på ett flertal åtgärder för att minska de negativa effekterna från Oscarsleden, såsom fler planeringsåtgärder och mer stadsmässig utformning. Miljöförvaltningen vill understryka vikten av att tillräckliga åtgärder för att minimera Oscarsledens negativa påverkan genomförs, samt att utvecklingen mot en mer integrerad gata behöver gå hand i hand med ett kraftigt minskat trafikarbete i stort.

Förslaget tar höjd för minskat behov av transporter i och med färjeterminalernas förflyttning, samtidigt som nya behov av resande tillkommer i och med planerade bostäder, verksamheter och företagsområde. Med en tätare bebyggelse förändras spridningsmönstret för luftföroreningar. Utsläppen från fordon, i kombination med förtätning och strängare gränsvärden för luftkvalitet⁹, kan innebära att miljökvalitetsnormer för luft riskerar överskridas. Miljöförvaltningen bedömer att vidare planering av Södra älvstranden tidigt behöver prioritera lägen med god luft- och ljudmiljö för förskolor, skolor, bostäder samt parkområden, för att säkra goda miljöer att bo och vistas i vid Södra älvstranden.

Naturmiljö och park

En stadsdelspark föreslås vid Taubegatans kulturhistoriska miljö bland annat för att bevara naturvärden, vilket är positivt. Miljöförvaltningen ser dock behov av en större parkmiljö utmed älvstråket. En större park vid älven kan uppfylla funktionen av en ekologisk kantzon, som samtidigt ger allmänheten möjlighet att uppleva vattenkontakt. Miljöförvaltningen bedömer att detta försvåras om många nya hus byggs utmed älvstråket. Därför behöver detta beaktas tidigt i planeringen. Lägena intill älven har bra förutsättningar att vara skyddade från buller- och luftemissioner och kan fungera som översvämningssytor, vilket gör dem lämpliga att anlägga en ny, större parkmiljö i.

⁹ [EU:s luftkvalitetsdirektiv](#)

Miljökvalitetsnorm för vatten

Miljöförvaltningen bedömer att åtgärder behövs för att förbättra vattenkvaliteten och uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. Åtgärder som förbättrar livsmiljön för växter och djur och minskar påverkan från dagvatten, går att åstadkomma även vid sträckor med hårdgjorda kajkanter och högvattenskydd, om rätt sorts insatser planeras. Därför efterfrågar miljöförvaltningen ett tillägg i stycket om *Värden och hänsyn*, som belyser behovet av nödvändiga åtgärder även i vattnet och inte bara i kantzonen.

Markmiljö

Miljöförvaltningen bedömer att en översiktlig utredning av markmiljön behövs i tidigt skede, som klargör hur omfattande föroreningsmängderna är och vilka ämnen som finns. Området utmed Södra älvstranden är utfyllt med fyllnadsmassor av okänt innehåll och miljöförvaltningen konstaterar att kunskapen idag är låg avseende föroreningssituationen i marken, vattnet och i sedimenten. Utredningen behövs som underlag för att veta i vilken omfattning som marksaneringar krävs.

Miljöförvaltningen informerar om att det finns det tre identifierade riskklass 2-objekt¹⁰. Objekten är klassade utifrån tidigare verksamheter, såsom varv som har använt halogenerade lösningsmedel och giftiga båtbottnfärger. Vid Masthuggskajen, där utbyggnad redan pågår, har markundersökningar gjorts. I övrigt är stora delar av området inte undersökt, såsom vid terminalområdena för Stenas verksamhet och området för Fiskhamnen.

Miljöförvaltningen bedömer att det är stor risk att föroreningar förekommer i mark, vatten och sediment, inom både markområdet och strandzonen. Markområdet, inklusive strandzonen, behöver undersökas och åtgärdas vid en omvandling från industri till blandstad med nya bostäder, skolor och förskolor.

Beroende på föroreningsslag, kan olika reningsmetoder användas. Miljöförvaltningen uppmuntrar till att använda naturbaserade lösningar där det passar. Ett exempel är sanering med hjälp av växter¹¹ som kan kräva tid för reningsprocessen, varför föroreningssituationen med fördel utreds tidigt i processen.

Södra Askim

Planeringsreserver

I förslaget står att *”Delar av planeringsreserverna ingår i den gröna kilen Sandsjöbacka och andra delar består av jordbruksmark. Om det i framtiden blir aktuellt att starta planeringen av planeringsreserverna behöver ny översiktsplan med tillhörande miljöbedömning tas fram.”* Miljöförvaltningen bedömer att dessa naturområden är värdefulla och ska bevaras som naturområden och inte ingå i planeringsreserven.

Vattenförekomst Haga å

Inom arbetet med EU:s vattendirektiv för åren 2022–2027, har vattenförekomstindelningen reviderats. I och med det utpekas Haga å som en vattenförekomst.

¹⁰ [Riskklassade förorenade områden](#), Naturvårdsverket

¹¹ Fytoremediering är sätt att sanera förorenad jord, vatten och luft med hjälp av växter. Samtidigt som trädet/vegetationen fångar upp vattnet fångas också olika typer av skadliga kemikalier och markföroreningar upp. Dessa binds, lagras eller omvandlas till mindre skadliga ämnen av vegetationen. Källa: Naturvårdsverket, [Rapport 7016 Naturbaserade lösningar](#)

Miljöförvaltningen informerar om att miljökvalitetsnormerna för vatten i Haga å är under framtagande och ska beslutas under år 2027. Detta behöver beaktas i ändringen av översiktsplanen.

Tematiska inriktningar

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Miljöförvaltningen är positiv till den generella kunskapshöjning och förstärkta värdesättningen av jordbruksmarken i Göteborg, som de nya inriktningarna för jordbruksmark innebär.

Miljöförvaltningen bedömer att jordbruksmarkens värde för den biologiska mångfalden behöver förtydligas. Många växter och djur är beroende av det öppna landskapet och att markerna brukas. Ett av de stora hoten mot många arters överlevnad är avslutad hävd, som leder till igenväxning och försämrade livsbetingelser som arterna inte är anpassade för.

Miljöförvaltningen är positiv till att ändringarna innebär att jordbruksmarken får tydligare prioritet gentemot andra samhällsintressen och att avvägningar görs avseende var jordbruksmark behöver exploateras som en del i stadsutvecklingen. Förhållandet mellan blandad stadsbebyggelse, verksamhetsområden respektive nuvarande och framtida potential till primärproduktion för livsmedel beskrivs på ett tydligt sätt. Miljöförvaltningen bedömer att dessa ändringar, i högre grad än i gällande översiktsplan, säkrar jordbruksmarken (åker-, äng- och betesmark) för kommande generationers behov och ökar möjligheten till lokal livsmedelsproduktion, såväl stor- som småskaligt. Dock har vi några synpunkter på ändringar som behöver göras, vilka redovisas nedan.

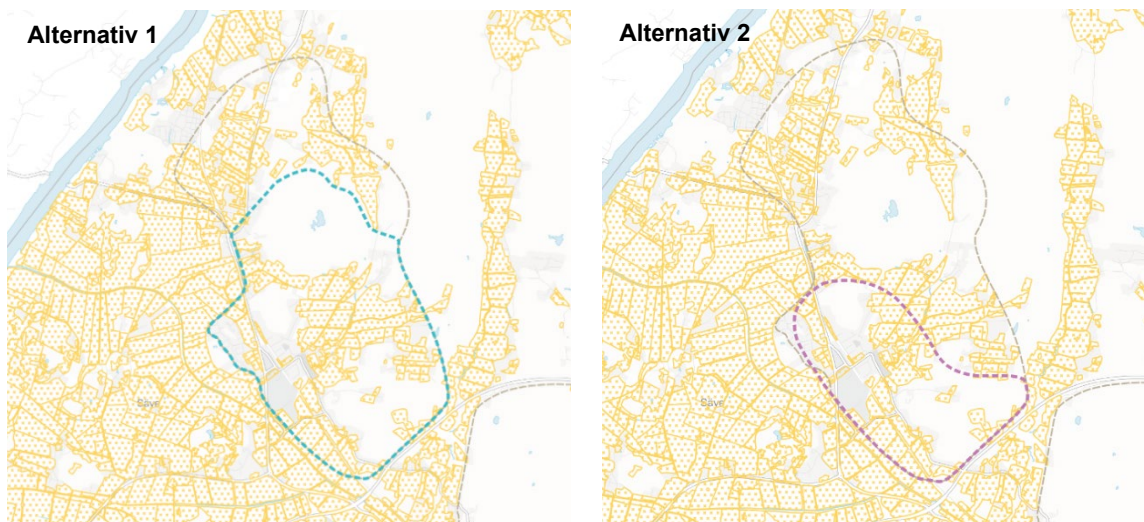
Kartläggning av jordbruksmark

Miljöförvaltningen påtalar att jordbruksmarksskiktet i markanvändningskartan saknar ett antal jordbruksmarksområden. Miljöförvaltningen har, i samband med kartläggningen av jordbruksmark, bidragit med underlag till en uppdatering vilken dock inte var klar innan samrådet startade. All jordbruksmark, inklusive de restaurerbara markerna, behöver synas på markanvändningskartan. Kartan bör kompletteras inför utställningen.

Ändring av utredningsområden

I syfte att bevara jordbruksmark i ytterstaden, föreslås ändring i markanvändningskartan för två utredningsområden för blandad stadsbebyggelse. Utredningsområdet *Gunnilse västra* föreslås utgå, vilket miljöförvaltningen bedömer är positivt då värdefull jordbruksmark sparas.

Utredningsområde *Säve* föreslås minska. Två alternativ finns att ta ställning till. Miljöförvaltningen bedömer att alternativ 2 är att föredra, eftersom det alternativet tar störst hänsyn till bevarande av jordbruksmark.

Kartor över Sæve. Gul färg visar jordbruksmark. Två alternativ presenteras på ny avgränsning för utredningsområde för blandad stadsbebyggelse Sæve. Den grå streckade linjen i båda kartorna visar befintligt utredningsområde. De blå (alt. 1) och rosa (alt. 2) streckade linjerna visar två alternativ till ny gräns och innebär minskade arealer för utredningsområdet. Miljöförvaltningen förordar alternativ 2.

Övriga bebyggelseområden i ytterstaden, pågående detaljplanearbete på jordbruksmark

Miljöförvaltningen har noterat en brist i underlaget som berör det pågående arbetet med detaljplan för bostäder på ångar och berg norr om Gamla Brottkärrsvägen Askim (BN 0538/22). Jordbruksmarken inom området saknas i det nya jordbruksmarksskiktet, vilket kan vara orsaken till att detta inte kommit med i ändringen. Miljöförvaltningen bedömer att detaljplanearbetet bör avbrytas på jordbruksmarken, utifrån översiktsplanens inriktning, att jordbruksmark inte ska bebyggas inom *övriga bebyggelseområden i ytterstaden* (vilket gäller inom detta område). Miljö- och klimatnämnden avstyrkte fortsatt planarbete på den brukningsvärda jordbruksmarken i sitt samrådsyttrande 2022¹².

Miljöförvaltningen ser en risk att det kan finnas flera liknande exempel, där motstridiga intressen inte har hanterats i ändringsförslaget, eftersom inte all jordbruksmark är inlagd i markanvändningskartan. Det är bara kartläggningen daterad 2023 som ingår i kartsiktet, vilket gör att igenväxande och restaureringsbara marker saknas.

Kompensationsåtgärder vid exploatering av jordbruksmark

Översiktsplanen pekar ut var jordbruksmark kan tas i anspråk för annan användning. Detta får ske inom markanvändningskartans lager för innerstaden, mellanstaden och i ytterstadens större samhällen Kärra, Amhult-Torslanda och Sandås. Det inkluderar förändrad markanvändning för respektive geografi och förändrad markanvändning för övrig bebyggelse. Här bedömer stadsbyggnadsförvaltningen att blandad stadsbebyggelse är ett väsentligt samhällsintresse och att det finns begränsat med jordbruksmark. Miljöförvaltningen bedömer att, när jordbruksmark inom dessa områden tas i anspråk, ska kompensationsåtgärder vidtas som ersätter förlusten av de ekosystemtjänster som jordbruksmarken bidragit med. Miljöförvaltningens förslag är att restaurera övergiven jordbruksmark till betes- eller ångsmark på annan plats i kommunen. Det ger goda förutsättningar för den lokala floran att återetablera sig. Dock krävs att skötselmedel avsätts för att bruka marken långsiktigt efter restaureringen.

¹² MKN 2016–1507, beslut fattat den 20 december 2022 §245

Faktafel

Miljöförvaltningen vill påtala några faktafel. Det är inte koldioxidutsläpp från mulljor­dar som är problemet, utan i stället från dränerade organogena (torv) jor­dar. Enligt miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtagande inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (SOU 2025.21¹³), är odling av vall och mellangrödor de åtgärder, utöver återvätning av dränerad organogen jordbruksmark, som har störst potential att öka kolinlagringen i jordbruksmark till 2030.

Miljöförvaltningen vill också påtala att det inte är jordbruksnäringen i sig som historiskt sett har varit en källa till förstörda vattendrag genom utdikning av våtmarker. Historisk jordbrukspolitik har styrt jordbruket till att dika ut våtmarker för att kunna öka livsmedelsproduktionen i landet och producera livsmedel till en hungrande befolkning, senare genomfördes utdikningen för att skapa arbetstillfällen. Utöver våtmarker har även en stor del av de naturliga fodermarkerna försvunnit i denna landskapsförändring.

Framtida utredningsbehov

Miljöförvaltningen vill påtala att stadsbyggnadsförvaltningen fogat samman två uppdrag till den ny remitterade tematiska inriktningen. Det ena uppdraget, *Byggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för stadens jordbruksmark för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen*, bedömer miljöförvaltningen är omhändertaget inom ramen för ändringsförslaget. Det andra uppdraget, *Byggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen gällande lokal livsmedelsförsörjning*, bedömer miljöförvaltningen inte har hanterats i tillräcklig grad.

Av stadsbyggnadsförvaltningens tjänsteutlåtande inför samrådet framgår att några frågor behöver utredas vidare, till exempel odlingslotter och vattenbruk och att en handlingsplan för ökad livsmedelsproduktion på kommunens mark behöver studeras. Även en vägledning för planering på jordbruksmark behöver tas fram. Miljöförvaltningen instämmer i dessa behov. Miljöförvaltningen bedömer att bland annat odling av mat i havet eller annan ”blå mat” (akvakultur) är ett viktigt område att arbeta vidare med. Det är önskvärt att översiktsplanen pekar ut platser i havet som är särskilt lämpliga eller prioriterade för blå mat-verksamheter före annan vattenanvändning. Det kan till exempel handla om att odla musslor och tång.

Miljöförvaltningen vill också påtala att det även behövs mark för att bearbeta och lagra livsmedel. Miljöförvaltningen bedömer att hela livsmedelskedjan markanspråk behöver säkras, i syfte att öka robustheten i livsmedelsförsörjningen och förbättra lokalsamhällets buffert mot oförutsedda störningar. Det behövs vidare utredning kring vilka markanspråk som krävs och hur dessa bäst omhändertas.

Energiproduktion och energilagring

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att tillägget gällande produktion och lagring av förnybar energi ger tydligare förutsättningar för denna typ av etableringar och ökar möjligheterna att bidra till en hållbar energiförsörjning. Miljöförvaltningen instämmer i denna bedömning och ser att ändringsförslaget är ett värdefullt bidrag till klimatomställningen för industri- och transportsektorn, som övergår från fossila drivmedel till el.

¹³ [Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn \(LULUCF\)](#)

Landbaserad vindkraft

Utredningsområdet för landbaserad vindkraft gränsar till Torsviken som är ett Natura 2000-område. I förslaget står det att det kommer krävas särskild hänsyn vid en prövning av vindkraft. Miljöförvaltningen bedömer att ett nytt förslag till gränsdragning, som inte påverkar Natura 2000-området och fågellivet, behöver studeras och presenteras i översiktsplanen.

I övrigt är miljöförvaltningen positiv till att utreda lämpligheten för att placera ett antal vindkraftsverk inom utpekad verksamhetsområde i markanvändningskartan.

Havsbaserad vindkraft

Stor osäkerhet råder kring de två utbredningsområdenas lämplighet för elproduktion, eftersom det finns många konkurrerande intressen på platserna. Miljöförvaltningen bedömer att det tydligare bör framgå att utmaningarna även omfattar naturvärden. Områdena berör delvis marina värdeetrakter¹⁴ för Vinga-området (MVO 20) och Vanguarders grund och Tistlarna (MVO 22).

Miljöförvaltningen bedömer att områdenas placering och utbredning behöver motiveras och att det behöver redovisas hur många vindkraftsverk som kan få plats, förväntad totalhöjd på vindkraftsverken och potential för installerad effekt. Även sträckningarna för kabeldragningarna bör redovisas.

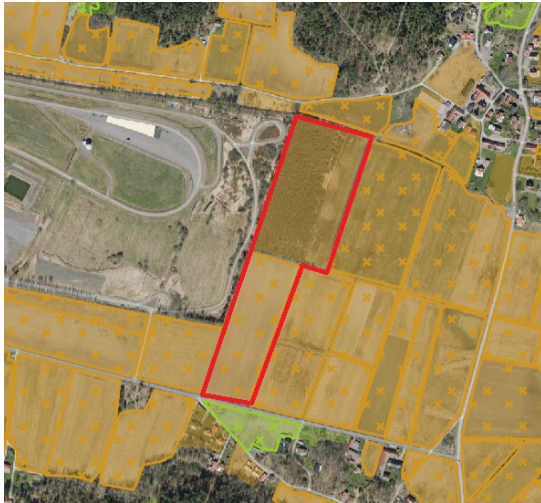
Miljöförvaltningen bedömer att det behöver utredas och bedömas hur stor negativ påverkan en etablering skulle få på det marina växt- och djurlivet och för landskapsbilden. Det behöver framgå om havsbaserad vindkraft kan samexistera med befintliga intressen och värden. Översiktsplanen behöver innehålla en avvägning mellan positiva och negativa konsekvenser. Sådant underlag bör inte skjutas fram till en framtida tillståndsprövning.

Den reviderade havsplanen för Västerhavet, som nu ligger hos regeringen för beslut, kommer vara vägledande för kommuner och regioner. I havsplanen anges hur olika områden bör brukas och bevaras. Där framgår också vilka användningar av havet som bedömts vara mest lämpliga och var dessa bör ha företräde framför annan användning. Översiktsplanen behöver därför redovisa hur de två föreslagna utredningsområdena förhåller sig till havsplanen och om dessa kan samordnas med den nya havsplanen.

Batterilager

Miljöförvaltningen är positiv till att utredningsområden för energilagring pekas ut, men kan inte ta ställning till placeringarnas lämplighet förrän fördjupade utredningar har gjorts. Miljöförvaltningen bedömer att fragmentering av jordbruksmark ska undvikas och att brukande av intilliggande mark inte får påverkas negativt. Denna synpunkt gäller specifikt utredningsområdet för batterilager som berör kommunägd jordbruksmark (Tuve 39:3 och Tuve 42:2).

¹⁴ [Beskrivning av marina värdeetrakter – Länsstyrelsen Västra Götaland](#)

Karta som visar utpekat utredningsområde för batterilager, Tuve, med röd linje. Gula/orange kryss visar jordbruksmarkssiktet 2023 och orangemaskering visar jordbruksmark 2003.

Solcellsparker, påverkan på jordbruksmark

Miljöförvaltningen bedömer att förutsättningarna för att etablera mindre solcellsparker på åkermark behöver förtydligas. Det behöver framgå vilka avstånd som ska gälla mellan parkerna och hur antalet parker ska förhålla sig till fastighetsgränser.

Miljöförvaltningen bedömer att det kan vara svårt att veta om betesmarken kommer brukas om en solcellspark etablerats. Det står att det ska vara möjligt för djur att beta, men det står inte att marken behöver betas för att behålla sina värden. Miljöförvaltningen ser dessutom en risk med solcellernas skuggande effekt, vilket kan påverka florans artsammansättning negativt. Naturbetesmarker är ett artrikt ekosystem med arter som är knutna till flerhundraårig hävd genom bete och slåtter, och naturtypen har minskat kraftigt nationellt i areal senaste dryga 100 åren. Miljöförvaltningen bedömer att solcellsparker inte ska tillåtas på betesmark med hög biodiversitet och som har lång kontinuitet av betesdrift.

Miljöförvaltningen bedömer att översiktsplanen bör ha en rekommendation att stora takytor, som finns på såväl lager- som industribyggnader, är lämpliga att nyttja för solcellsanläggningar. Även befintliga stora parkeringsytor är en potential för solcellstak där det också blir en pedagogisk koppling till elbilsflottan.

Klimatanpassning

Miljöförvaltningen är positiv till att strukturplaner för skyfall liksom risk för översvämning vid höga vattenstånd arbetas in i översiktsplanen. För en samlad bedömning av behovet av klimatanpassning krävs även ett liknande strukturellt underlag för dagvatten, som förtydligar ytbehovet för att ta hand om dagvatten.

Under rubriken *Anpassa till översvämningsrisker i ett framtida klimat* i översiktsplanen lyfts att naturbaserade och multifunktionella åtgärder bör genomföras. Som exempel nämns upphöjda gång- och cykelbanor som samtidigt kan fungera som högvattenskydd mot hav och nedsänkta idrotts- och lektytor som kan fördröja vatten vid kraftiga regnmängder. Miljöförvaltningen vill dock påtala att dessa lösningar nödvändigtvis inte är naturbaserade. Gång- och cykelbanor är ofta asfalterade. Idrotts- och lektytor anläggs

ofta med konstgräs. Miljöförvaltningen ser gärna att texten om naturbaserade lösningar¹⁵ förtydligas och utvecklas.

Under rubriken *Anpassning till skyfall* föreslår miljöförvaltningen ett tillägg som tydliggör att minskning av hårdgjorda ytor även gynnar biologisk mångfald. Vidare bidrar det till att förbättra vattenkvaliteten i stadens vattenförekomster, vilket också ökar möjligheterna att nå miljökvalitetsnormerna för vatten.

Mobilitet och infrastruktur

Miljöförvaltningen bedömer att texten om mobilitet och infrastruktur stärker översiktsplanens intentioner och att ändringarna är i linje med den nyligen antagna åtgärdsplanen för partiklar¹⁶. Vidare bedömer förvaltningen att ändringsförslaget omhändertar målsättningarna från trafikstrategin och cykelprogrammet på ett fullgott sätt, och de styrande dokumentens inriktning att gå mot en stad med mer hållbara transportsätt blir tydlig i översiktsplanen.

Miljöförvaltningen bedömer dock att kopplingen till målet för Människan i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram, om att göteborgarna har en hälsosam livsmiljö, saknas. Fokus i översiktsplanen ligger på att utsläppen av koldioxid ska minska, i linje med klimatmålen. Miljöförvaltningen bedömer att även utsläpp av andra luftföroreningar och buller behöver minska, samt att utrymme för grönområden behöver tillgängliggöras.

Övriga ändringar

Begravningsplatser

Miljöförvaltningen bedömer att de tre föreslagna begravningsplatserna har valts ut med hänsyn till bland annat brukningsvärd jordbruksmark och kända naturvärden. I området norr om Gerrebacka finns vissa konflikter med naturvärden i form av befintlig sumpskog och våtmark. Dessutom är platsen utsedd för att anlägga nya dammar, vilka är en kompensationsåtgärd i samband med Rya avloppsreningsverk, exploateringsprojekt¹⁷. Därför behöver den delen av förslaget studeras närmare.

Parker, natur och vatten

Miljöförvaltningen bedömer att den tematiska inriktningen för parker, natur och vatten behöver kompletteras. Fler delar ur grönplanen behöver tas med, nu när den införlivas i översiktsplanen. Grönplanens minnesregel om ”3-30-300”¹⁸ som är en gemensam ambitionsnivå för staden, bör befastas i översiktsplanen. Alla ska kunna se minst 3 träd från sin bostad, skola och arbetsplats, minst 30 procent av stadskvarters yta ska skuggas av trädkronor och att alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde. Minnesregeln bör användas eftersom den är väl underbyggd, motiverande och lätt att kommunicera.

Miljöförvaltningen bedömer också att det befintliga skiktet *ekologiskt särskilt känsliga områden* i markanvändningskartan behöver kompletteras och uppdateras. Det underlag som kartlagret baseras på är inte komplett. Vattendrag, småvatten och kantzoner

¹⁵ [Klimatanpassningar, dagvattenlösningar - Boverket](#)

¹⁶ [Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar \(PM10\) 2025–2030](#)

¹⁷ Detaljplan för utbyggnad av avloppsreningsverk vid Rya inom stadsdelen Rödjan (SBF-2023-00044)

¹⁸ [Grönplanering, Naturvårdsverket](#) (förklaring 3-30-300).

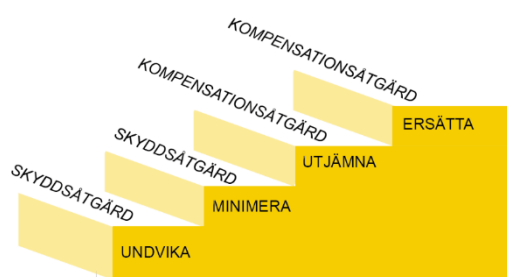
redovisas inte och flera marina miljöer saknas. Naturskyddade områden och områden av riksintressen redovisas inte i sin helhet.

Storskaliga markförändringar sker idag, bland annat på Hisingen, vilket riskerar att påverka den gröna infrastrukturen negativt. Miljöförvaltningen bedömer att översiktsplanen behöver värna och förstärka den ekologiska och gröna infrastrukturen ytterligare inom hela staden, inklusive ytterområdena. Det kan göras genom nya inriktningar som säkerställer en funktionell ekologisk och grön infrastruktur med tillräckliga kvaliteter, arealer och kopplingar mellan olika grönområden och gröna kilar.

Miljöförvaltningens uppföljning av miljö- och klimatprogrammet visar att det fortfarande finns en negativ trend för biologisk mångfald och vissa ekosystemtjänster i staden. Därför vill miljöförvaltningen se ökade naturvårdsansträngningar inom staden. Miljöförvaltningen bedömer att översiktsplanens inriktningar har en avgörande roll som stöd och styrning i det arbetet. Översiktsplanen visar den samlade riktningen som olika aktörer ska förhålla sig till i planerings-, exploaterings- och förvaltningsskedena.

Miljöförvaltningen rekommenderar att följande tre nya inriktningar införs i översiktsplanen:

1. Skadelindringshierarkin behöver befästas i översiktsplanen, det vill säga att principen ska följas för att minska förlust av naturvärden. Idag finns kompensationsstrappan (skadelindringshierarkin) beskriven i stadens riktlinje för kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster i plan- och exploateringsprojekt¹⁹. I gällande översiktsplan nämns bara att *kompensationsåtgärder används för att förhindra förluster av ekosystemtjänster genom att man tillför nya värden i stället för de som förloras*. Detta visar inte hela bilden, eftersom exploateringar som påverkar ekosystemtjänster i första hand ska undvikas eller minimeras, genom skyddsåtgärder. I andra hand ska kompensation övervägas och planeras för, där val av kompensation avgörs utifrån en stadengemensam bedömning av hur värdefulla funktionerna är och hur stor påverkan blir.

Bildförklaring: Kompensationstrappan/skadelindringshierarkin.

1. Undvika negativ påverkan – välja annan plats, skyddsåtgärder, förstärkningsåtgärder
2. Minimera negativ påverkan – skyddsåtgärder, förstärkningsåtgärder
3. Kompensera negativ påverkan – återskapa värdet i närområdet, vissa förstärkningsåtgärder
4. Kompensera negativ påverkan – ersätta genom åtgärder på annan plats eller av annat värde.

Illustration: Boverket²⁰

¹⁹ [Kompensationsåtgärder - Göteborgs Stad](#)

²⁰ [Frivillig ekologisk kompensation - PBL kunskapsbanken, Boverket](#)

2. Det behöver beskrivas hur områden med naturvärden ska hanteras inom den fysiska planeringen. Idag saknas ett tydligt ställningstagande i översiktsplanen om var och hur naturområden med många hotade arter och unika naturmiljöer ska bevaras. Miljöförvaltningens förslag till ny inriktning för naturvärdesområden är följande: Inriktningen bör bygga på vedertagen nationell standard för naturvärdesinventering²¹ (NVI). Miljöförvaltningen föreslår att områden med högsta naturvärde (naturvärdesklass 1) och högt naturvärde (naturvärdesklass 2) alltid ska undantas förändrad markanvändning. Områden med påtagligt och visst naturvärde (klass 3 och 4) är också avgörande för att bevara biologisk mångfald och är dessutom relevanta för stadens ansvarsarter och ansvarsbiotoper. Inom klass 3 och 4 ska möjlighet ges att göra avvägningar i de enskilda fallen, om och i vilken omfattning exploatering kan accepteras beroende på värden och placering i landskapet. Alla områden med naturvärdesklasser 1 till 5 har betydelse för grön infrastruktur, men naturvärdesklass 5 har endast allmän betydelse för biologisk mångfald.
3. Naturområden i behov av restaurering bör ingå i översiktsplanen. Detta då EU:s restaureringsförordning²², som beslutades i juni 2024, har bindande mål för att återställa skadade ekosystem, naturtyper och arter till år 2030, 2040 och 2050.

Riksintressen

Riksintresse väg, Oscarsleden

Miljöförvaltningen bedömer att, om översynen leder till att riksintresseanspråket för Oscarsleden utgår, tillsammans med att området arbetas om enligt förslaget, kan det ge stora positiva effekter, inte bara på klimatmålet utan även på bullernivåerna och på luftkvaliteten i Göteborg.

Hållbarhetsbedömning inklusive miljökonsekvenser

Miljömål

Endast en negativ konsekvens tas upp som avser ändringsförslagets påverkan på stadens miljömål. Det är att luft- och ljudmiljön som är svårt att uppnå god status för i samband med stadsutvecklingen vid Södra älvstranden. Miljöförvaltningen bedömer dock att det finns flera, både positiva och negativa, konsekvenser inom alla tre huvudmålen i miljö- och klimatprogrammet och att stycket behöver kompletteras.

Miljöförvaltningen bedömer att översiktsplanen inte i tillräcklig grad bidrar till miljömålet *Göteborg har en hög biologisk mångfald* genom att skydda värdefull natur.

Miljöförvaltningen bedömer att en av översiktsplanens viktiga funktioner är att hantera konflikter mellan konkurrerande markintressen som berör naturmiljövärden. Se tidigare synpunkter ovan kring naturmiljö som förslag på förbättringar som kan bidra till måluppfyllelse.

Miljöförvaltningen noterar att naturvårdande insatser görs inom staden, men att det inte sker i tillräckligt hög grad. Dock pågår positiva satsningar på temat grön infrastruktur inom ramen för miljö- och klimatprogrammets strategi att planera för en grön och robust stad. Detta nämns i uppföljningen av översiktsplanen²³, som även bedömer att fortsatt strategiskt arbete behövs för att genomföra de inriktningar och strategier som lyfts fram i

²¹ [Standard - Naturvärdesinventering, Kartläggning och värdering av biologisk mångfald - Krav och vägledning \(SS 199000:2023 \) Svenska institutet för standarder, SIS](#)

²² [EU-förordning för att restaurera natur](#)

²³ [Översiktsplan för Göteborg - Uppföljning 2023](#)

kapitlet om parker, natur och vatten, i syfte att hålla översiktsplanen aktuell. Även i planeringsstrategin²⁴ nämns att ”*som utgångspunkt för ett mer samordnat, förvaltningsövergripande arbete med att tillämpa och genomföra översiktsplanens inriktningar inom grönplaneringen, kan det vidare vara lämpligt att ta fram en handlingsplan/åtgärdsplan för grönplanering*”. Miljöförvaltningen instämmer i dessa bedömningar. Detta bör nämnas under kapitlet om miljökonsekvenser.

Miljöförvaltningen bedömer att kopplingen till de nationella miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv" bör nämnas. En betydande andel av arter på den nationella rödlistan²⁵ är kopplade till odlingslandskapet, vilket innebär att jordbruksmarken har stor betydelse för arters bevarande och den biologiska mångfalden. Att bevara och bruka jordbruksmark i kommunen bidrar till en vändning av den nedåtgående trend som dessa miljömål befinner sig i i dagsläget.

Övriga synpunkter

Miljöförvaltningen vill informera om att luftkvalitetsdirektivet²⁶ har reviderats, och att miljökvalitetsnormerna för luftföroreningar kommer att skärpas. För Göteborgs Stads del innebär detta att större områden än idag riskerar att överskrida normvärdena, vilka ska klaras senast år 2030. Detta behöver tas hänsyn till i stadsplaneringen och gällande ändringsförslaget bör detta omnämnas i hållbarhetsbedömningen.

Maria Jacobsson

Marcus Jahnke

Direktör

Avdelningschef

²⁴ [Översiktsplan för Göteborg - Planeringsstrategi](#)

²⁵ [Rödlistning - Sveriges lantbruksuniversitet](#)

²⁶ [EU:s luftkvalitetsdirektiv - Naturvårdsverket](#)